

Verkkokuuleminen saaristolain uudistamisesta: saaristokuntaa koskeva pykälä

Kunnanhallitus 10.06.2024 § 121
75/00.04.00/2024

Saariston kehityksen edistämisestä annettua lakia, eli saaristolakia (494/1981), uudistetaan parhaillaan. Maa- ja metsätalousministeriö on avannut otakantaa.fi –palveluun kaikille avoimen verkkokuulemisen saaristolain uudistamisesta, tarkemmin saaristokuntaa koskevasta pykälästä.

Kyseessä on yleinen verkkokuuleminen ja kuntien lausunnot pyydetään lainvalmistelun edetessä.

Puheena oleva lain 9 § on vaikutukseltaan merkittävä. Se toimii pohjana kuntien peruspalveluiden valtionosuuksien laskennassa, sillä osa laskennallisista kustannuksista määräytyy kunnan saaristoisuuden perusteella. Valtiovarainministeriö maksaa nykyisellään saaristokunnille ja –osakunnille kuntien peruspalveluiden valtionosuuksia korotettuna saaristo-olosuhteiden vuoksi (saaristolisä). Saaristoisuuden laskennallinen kustannus valtiolle on vuonna 2024 noin 24 miljoonaa euroa, joista noin 14,8 miljoonaa euroa kohdistuu saaristokunnille ja 9,7 miljoonaa euroa saaristo-osakunnille.

Verkkokuulemisen avulla maa- ja metsätalousministeriö kerää kansalaisten ja muiden tahojen näkemyksiä siitä, millä tavalla saaristolain saaristokuntaa koskeva pykälä tulisi uudistaa. Saaristokuntaa koskevan pykälän uudistamisen tavoitteena on luoda läpinäkyvät kriteerit saaristoisen kunnan määrittämiseksi. Saaristoisen kunnan määrittämisessä olisi jatkossa tarkoitus huomioida kaikki saariston asukkaat, niin vakituiset kuin kausiasukkaat, sekä kunnan saaristoisuus.

Näistä tekijöistä muodostuva saaristoisuusindeksi määrittäisi saaristoiset kunnat. Saaristoalueiden liikenneolosuhteet otettaisiin huomioon kautta, joka toimii pohjana saaristoisen kunnan määrittämisessä.

Kuulemisen kysymykset ovat seuraavat:

Saaristokunta- ja osakuntakäsitteistä on tarkoitus luopua, ja uudistetussa laissa siirryttäisiin käyttämään käsitettä saaristoinen kunta. Onko saaristoinen kunta saaristolakiin sopiva käsite?

Kyllä/ei/en osaa sanoa.

Nykyisessä laissa huomioidaan ainoastaan saariston vakinaisen väestön määrä saaristokunnan määrittelyssä, eli kausiasukkaita ei huomioida. Tulisiko kausiasukkaat jatkossa ottaa huomioon saaristoisen kunnan määrittelyssä?

- Kausiasukkaat tulee huomioida samassa määrin kuin vakituiset asukkaat
- Kausiasukkaat tulee huomioida, mutta pienemmällä painotuksella kuin vakituiset asukkaat
- Kausiasukkaita ei tule jatkossakaan huomioida
- En osaa sanoa

Saaristoisen kunnan tulisi sijaita Suomen ympäristökeskuksen laatiman saaristoalueuokittelun mukaisilla saaristoalueilla. Miten saaristotypologian saaristoluokkia ja niillä asuvia asukkaita tulee painottaa saaristoisen kunnan määrittelyssä ja saaristoisuusindeksin laskennassa? Saaristotypologian mukaisia saaristoluokkia ovat: ulko-, väli-, sisäsaaristo, saaristomaiset manneralueet.

- Ulkosaariston asukkaille tulee antaa korkein painotus
- Kaikille saaristoluokille asuville tulee antaa yhtäläinen painotus
- Muu
- En osaa sanoa

Saaristoisen kunnan määrittelyssä on tarkoitus ottaa huomioon vain tilastoista saatavia tietoja. Niin sanottua laadullista aineistoa ei ole tarkoitus ottaa huomioon laadulliseen aineistoon liittyvän tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Tulisiko laadullinen aineisto olla kuitenkin mukana saaristoisen kunnan määrittämisessä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Luettelo saaristoisista kunnista on tarkoitus antaa erillisellä valtioneuvoston asetuksella. Asetus päivitetäisiin viiden vuoden välein, minkä yhteydessä kuntia voidaan poistaa luettelosta ja/tai uusia kuntia lisätä luetteloön. Onko suunniteltu päivittämisen aikaväli sopiva?

- Kyllä
- Ei, pitäisi olla tiheämpi aikaväli
- Ei, pitäisi olla harvempi aikaväli
- En osaa sanoa

Suuri osa Suomen kunnista täyttää jonkun saaristoisuuden kriteerin, ja saa näin ollen saaristoindeksin laskennassa pisteitä. Tulisiko luettelon saaristoisista kunnista kattaa kaikki saaristoindeksipisteitä saavat kunnat, jolloin luettelo kasvaisi merkittävästi (yli 100 kuntaa), vai pitäisikö saaristoisten kuntien määrä pysyä suurin piirtein nykyisessä määrässä (8 saaristokuntaa + 40 saaristo-osakuntaa)?

- Uusi luettelo voi huomioida myös alhaisemmat pisteet saavat kunnat ja olla nykyistä pidempi
- Luettelon tulisi pysyä suurin piirtein nykyisessä pituudessa, eli siinä tulee huomioida vain saaristoisimmat kunnat
- En osaa sanoa

Yli 15 000 asukkaan kaupunkiseudun taajamia ei otettaisi määrittelyssä huomioon, sillä kaupunkien keskustat halutaan jättää saaristoisen kunnan ja sitä kautta saaristolisien soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen muun muassa Lauttasaari jäisi määrittelyn ulkopuolelle. Onko tällainen rajausta kannatettava?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Muita huomioita saaristokuntaa koskevan pykälän uudistamisessa?

Esittelijä

kunnanjohtaja Rauno Peltola

Kunnanjohtajan päätösehdotus

Käsittely kokouksessa

Kunnanhallitus merkitsee asian tiedokseen ja kannustaa saaristoasioista kiinnostuneita osallistumaan kyselyyn sekä päättää omat vastauksensa asian käsittelyssä.

Kunnanhallitus käsitteli kysymysvaihtoehdot ja päätyi vastaamaan seuraavasti:

Saaristokunta- ja osakuntakäsitteistä on tarkoitus luopua, ja uudistetussa laissa siirryttäisiin käyttämään käsitettä saaristoinen kunta. Onko saaristoinen kunta saaristolakiin sopiva käsite?

Vastaus: Ei

Nykyisessä laissa huomioidaan ainoastaan saariston vakinaisen väestön määrä saaristokunnan määrittelyssä, eli kausiasukkaita ei huomioida. Tulisiko kausiasukkaat jatkossa ottaa huomioon saaristoisen kunnan määrittelyssä?

Vastaus: Kausiasukkaita ei tule jatkossakaan huomioida.

Saaristoisen kunnan tulisi sijaita Suomen ympäristökeskuksen laatiman saaristoalueuokittelun mukaisilla saaristoalueilla. Miten saaristotypologian saaristoluokkia ja niillä asuvia asukkaita tulee painottaa saaristoisen kunnan määrittelyssä ja saaristoisuusindeksin laskennassa? Saaristotypologian mukaisia saaristoluokkia ovat: ulko-, väli-, sisäsaaristo, saaristomaiset manneralueet.

Vastaus: Ulkosaariston asukkaille tulee antaa korkein painotus

Saaristoisen kunnan määrittelyssä on tarkoitus ottaa huomioon vain tilastoista saatavia tietoja. Niin sanottua laadullista aineistoa ei ole tarkoitus ottaa huomioon laadulliseen aineistoon liittyvän tulkinnanvaraisuuden vuoksi. Tulisiko laadullinen aineisto olla kuitenkin mukana saaristoisen kunnan määrittämisessä?

Vastaus: Ei

Luettelo saaristoisista kunnista on tarkoitus antaa erillisellä valtioneuvoston asetuksella. Asetus päivitetäisiin viiden vuoden välein, minkä yhteydessä kuntia voidaan poistaa luettelosta ja/tai uusia kuntia lisätä luetteloon. Onko suunniteltu päivittämisen aikaväli sopiva?

Vastaus: Kyllä

Suuri osa Suomen kunnista täyttää jonkun saaristoisuuden kriteerin, ja saa näin ollen saaristoindeksin laskennassa pisteitä. Tulisiko luettelon saaristoisista kunnista kattaa kaikki saaristoindeksipisteitä saavat kunnat, jolloin luettelo kasvaisi merkittävästi (yli 100 kuntaa), vai pitäisikö saaristoisten kuntien määrä pysyä suurin piirtein nykyisessä määrässä (8 saaristokuntaa + 40 saaristo-osakuntaa)?

Vastaus: Luettelon tulisi pysyä suurin piirtein nykyisessä pituudessa, eli siinä tulee huomioida vain saaristoisimmat kunnat

Yli 15 000 asukkaan kaupunkiseudun taajamia ei otettaisi määrittelyssä huomioon, sillä kaupunkien keskustat halutaan jättää saaristaisen kunnan ja sitä kautta saaristolisien soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen muun muassa Lauttasaari jäisi määrittelyn ulkopuolelle. Onko tällainen rajausta kannatettava?

Vastaus: Kyllä

Muita huomioita saaristokuntaa koskevan pykälän uudistamisessa?

Vastaus: Ei vastausta.

Kunnanjohtaja teki asiassa muutetun päätösehdotuksen:

Kunnanhallitus päättää vastata kuulemiseen kokouksen käsittelyssä yksilöidyn mukaisesti sekä valtuuttaa kunnanjohtajan laatimaan vastauksen kyselyyn sen mukaisena

Kunnanhallituksen päätös

Kunnanhallitus päätti yksimielisesti vastata kuulemiseen kokouksen käsittelyssä yksilöidyn mukaisesti sekä valtuuttaa kunnanjohtajan laatimaan vastauksen kyselyyn sen mukaisena.

Täytäntöönpano

MMM/ Otakantaa.fi -palvelu